

«Κλασικισμός και Ευρώπη»

/ [Πεμπτουσία](#)

Μια σειρά από σημαντικές εκθέσεις και άλλες εκδηλώσεις με έντονο πολιτιστικό και ιστορικό ενδιαφέρον, «οι οποίες αναδεικνύουν την αδιάσπαστη γραμμή της Ελληνικότητας στο πέρασμα των αιώνων και ανταποκρίνονται στην ανάγκη για σύγχρονη εξωστρέφεια που ισχυροποιεί τη εικόνα της χώρας μας στην Ευρώπη και στον κόσμο», παρουσίασε με τους συνεργάτες του, σε συνέντευξη τύπου, ο Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Πάνος Παναγιωτόπουλος.

Ευαγγέλιο του Rossano, 6ος αι., Rossano (Cosenza), Museo Diocesano di Arte Sacra

Μία από αυτές, είναι η έκθεση «Κλασικισμός και Ευρώπη. Το ευρωπαϊκό πεπρωμένο

της Ελλάδας και της Ιταλίας», που εγκαινιάζουν την Παρασκευή 28 Μαρτίου, στο Προεδρικό Μέγαρο της Ιταλίας, στη Ρώμη, οι Πρόεδροι της Ελληνικής και της Ιταλικής Δημοκρατίας Κάρολος Παπούλιας και Τζόρτζιο Ναπολιτάνο. Διοργανώνεται από την Προεδρία της Ιταλικής Δημοκρατίας σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών, το Γραφείο Ελληνικής Προεδρίας και το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το α΄ εξάμηνο του 2014 και της διαδόχου Ιταλικής κατά το β΄ εξάμηνο του ίδιου έτους. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 15 Ιουλίου. Τον Σεπτέμβριο προγραμματίζεται να μεταφερθεί στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, στην Αθήνα, κατά τη διάρκεια της ιταλικής Προεδρίας.

Ιωάννης ο Πρόδρομος, 1605-1606, έργο του "Caravaggio", Ρώμη, Εθνική Πινακοθήκη Αρχαίας Τέχνης του Palazzo Corsini, αρ. ευρ. 433

«Η έκθεση αυτή στέλνει πολλαπλά μηνύματα», τόνισε ο υπουργός. «Αναδεικνύει τους αρχαίους δεσμούς του Ελληνικού και του ρωμαϊκού πολιτισμού, υπενθυμίζει τη βάση της δημιουργίας της σύγχρονης Ευρώπης και δηλώνει τη θέση και τη σημασία του ευρωπαϊκού Νότου ακριβώς την εποχή που γίνεται τόση συζήτηση για την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά τις ευρωεκλογές. Είναι αυτές οι δυο χώρες -Ελλάδα και Ιταλία- που ασκούν αυτή την κρίσιμη χρονιά (2014) την Ευρωπαϊκή Προεδρία, που εκπροσωπούν τους δυο αρχαίους πολιτισμούς, οι οποίοι

καθόρισαν την πολιτιστική ταυτότητα της σημερινής Ευρώπης», πρόσθεσε ο κ. Παναγιωτόπουλος.

Η έκθεση περιλαμβάνει ολιγάριθμα, αλλά εμβληματικά έργα από μεγάλα μουσεία της Ελλάδας και της Ιταλίας. Τα έργα από τις Ελληνικές συλλογές είναι αντιπροσωπευτικά για την Ελληνική τέχνη από την Προϊστορική έως και τον 20^ο αιώνα. Τα αντίστοιχα εκθέματα των ιταλικών συλλογών προέρχονται από την Ιταλία και την Ελλάδα.

Η έκθεση εστιάζει στο μεσογειακό υπόβαθρο του ελληνο-ρωμαϊκού πολιτισμού και τη σημασία του για τη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού. Μεταξύ των εκθεμάτων, το τελετουργικό σκεύος (ρυτό), σε μορφή ταυροκεφαλής, είναι χαρακτηριστικό των φυσιοκρατικών τάσεων της μινωικής τέχνης. Η Γραμμική γραφή Β, σε πήλινες πινακίδες που βρέθηκαν στο ανάκτορο της Κνωσού και σε μυκηναϊκά ανάκτορα αποτελεί την πρώτη καταγραφή της ελληνικής γλώσσας και για τον λόγο αυτό θεωρείται ως η πρώτη ευρωπαϊκή γραφή. Από τα κείμενα των πινακίδων, που αποτελούσαν τα διοικητικά έγγραφα της εποχής, αντλούμε πληροφορίες για την κοινωνική ιεραρχία, την παραγωγή, το εμπόριο στερεών και υγρών προϊόντων. Τα τελευταία μεταφέρονταν σε ψευδόστομους αμφορείς, δείγμα των οποίων περιλαμβάνει επίσης η έκθεση.

Ψευδόστομος αμφορέας, τέλη 13ου αι. π.Χ., Τάρας, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 120341

Ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας του πολιτισμού του αιγαιακού χώρου εκφράστηκε μέσα από την απόλυτη κυριαρχία της ανθρώπινης μορφής στην τέχνη, από τα πρωιμότερα της στάδια, όπως αποκαλύπτουν τα κυκλαδικά ειδώλια. Η αφαιρετικότητα στην απόδοση της ανθρώπινης μορφής έδωσε βαθμιαία τη θέση της στην παραστατικότητα, που κορυφώθηκε κατά τους κλασικούς και τους ελληνιστικούς χρόνους. Τα αρχαϊκά, κλασικά και Ελληνιστικά έργα από τις Ελληνικές και ιταλικές συλλογές, που παρουσιάζονται στην έκθεση αλληλοσυμπληρούμενα, είναι εύγλωττοι μάρτυρες αυτής της εξέλιξης.

Ακρόλιθο της συλλογής Ludovisi, 480-470 π.Χ., Ρώμη, Εθνικό Ρωμαϊκό Μουσείο, αρ. ευρ. 8598

Το κλασικό ιδεώδες της Ελληνικής τέχνης διατηρήθηκε και κατά την πρώιμη ρωμαϊκή, με χαρακτηριστικό έργο το χάλκινο άγαλμα εφήβου από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας, μια κλασικιστική δημιουργία βασισμένη σε αρχαίο έργο στον τύπο του αθλητή, της Σχολής του Αργείου γλύπτη Πολυκλείτου. Καθώς πρόκειται για ενάλιο εύρημα, θα ανήκε μάλλον στο φορτίο κάποιου πλοίου

και θα προοριζόταν για τη διακόσμηση έπαυλης της ρωμαϊκής αριστοκρατίας, η οποία συνήθιζε να ενισχύει το γόητρό της μέσα από την απόκτηση έργων τέχνης με κλασικά πρότυπα. Χάρη σε αυτή την πρακτική, πολλά χαμένα Ελληνικά έργα της κλασικής αρχαιότητας μας είναι σήμερα γνωστά από ρωμαϊκά τους αντίγραφα.

Η φυσιοκρατική τάση δεν εγκαταλείφθηκε ούτε από τη Βυζαντινή τέχνη, τη Μεσαιωνική τέχνη του ανατολικού τμήματος της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας που, στα έργα θρησκευτικής ευλάβειας, επιχείρησε την απόδοση της υπερβατικότητας του θείου μέσα από την αφαίρεση. Το παραστατικό υπόβαθρο της τέχνης του Βυζαντίου στάθηκε καθοριστικό και για την εξέλιξη της κεντρο-ευρωπαϊκής τέχνης στην οποία, κατά τον πρώιμο Μεσαίωνα, επικρατούσαν τάσεις ανεικονικές. Η Βυζαντινή τέχνη σφράγισε εξάλλου και το έργο του περίφημου Έλληνα ζωγράφου Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, ο οποίος γαλουχήθηκε στο καλλιτεχνικά πρόσφορο περιβάλλον της βενετοκρατούμενης Κρήτης, γνώρισε, κατά την παραμονή του στην Ιταλία, τον κλασικισμό της Αναγέννησης και τελειοποίησε το μανιεριστικό του ιδίωμα στην, επίσης μεσογειακή, Ισπανία.

Άγιος Πέτρος, 1601-1607, Ζωγράφος Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη, αρ. ευρ. 9027.

Η νοσταλγική αναζήτηση της αρχαίας Ελλάδας, της κλασικής Αθήνας, είναι παρούσα και στη νεοελληνική τέχνη, όταν ο Κωνσταντίνος Παρθένης εικονίζει συμβολικά μια νεκρή φύση με επιβλητική, στο βάθος του πίνακα, την Ακρόπολη, αλλά και όταν ο Γιάννης Μόραλης στρέφεται, από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, προς την κλασική αρχαιότητα και ιδιαίτερα τις επιτύμβιες στήλες.

Κατερίνα Χουζούρη